

Riksrevisjonen: Mange barn og unge med psykiske plager og lidelser får ikke hjelpen de trenger

Kommunal Rapport/NTB 14.04.2026

Riksrevisjonen la tirsdag fram rapport om hvorvidt barn og unge med psykiske plager og lidelser får nødvendige tjenester fra kommuner og spesialisthelsetjenesten.

I 68 kommuner er det forhøyet risiko for at barn og unge ikke får hjelp – verken fra kommunen eller spesialisthelsetjenesten.

– Det er kritikkverdig at Helse- og omsorgsdepartementet ikke har sørget godt nok for at de får den hjelpen de trenger, heter det i [rapporten](#).

«Kritikkverdig» er det nest høyeste kritikknivået Riksrevisjonen opererer med.

– Slik skal det ikke være. Det kan føre til at barn og unges sykdom blir alvorligere, sa riksrevisor Karl Eirik Schjøtt-Pedersen da han la fram rapporten tirsdag.

Riksrevisjonen har undersøkt om barn og unge med psykiske plager og lidelser får nødvendige tjenester fra kommuner og spesialisthelsetjenesten.

– Rus og destruktiv atferd

Flere av funnene er alarmerende. I 68 kommuner er det forhøyet risiko for at barn og unge ikke får hjelp – verken fra kommunen eller spesialisthelsetjenesten.

Særlig tallene for det som kalles rask psykisk helsehjelp til ungdom, er urovekkende. 80 prosent av de store kommunene tilbyr dette, men bare 16 prosent av de små har et slikt tilbud, framgår det av rapporten.

– Barn og unge med psykiske plager og lidelser taper verdifull tid. De kan få skolevansker, skolefravær og skolefracfall, oppleve utenforskap og ensomhet. Og det kan også føre dem ut i rus og destruktiv atferd, sa Schjøtt-Pedersen i sin presentasjon.

Et av de mest alvorlige funnene er at helsesykepleiere behandler pasienter de ikke er utdannet til å hjelpe.

Nesten 90 prosent av kommunene oppgir at helsesykepleiere behandler barn og unge med psykiske lidelser – selv om mer enn 60 prosent av helsesykepleierne selv mener de ikke har tilstrekkelig kompetanse til samtalene de må ta.

Rekker under 10 prosent

Over 70 prosent svarer i tillegg at de ikke opplever å ha nok tid. En helsesykepleier beskriver hverdagen slik i rapporten:

– Selv om jeg kutter til 20 minutter samtaler med hver elev og sitter langt over arbeidstid hver dag, kan jeg ikke klemme inn mer enn cirka 20 samtaler om dagen. De to første ukene av skoleåret fikk jeg inn cirka 310 ønsker om samtale. Hvordan skal jeg da prioritere hvilke 20 av de 310 som får samtale og hvilke som står uten?

Også i spesialisthelsetjenesten er situasjonen krevende. Antallet henvisninger økte med over 30 prosent fra 2019 til 2024, men bemanningen har ikke fulgt med.

I 6 av 22 helseforetak har antall pasienter per ansatt økt med over 25 prosent. Andelen avslåtte henvisninger varierer dessuten dramatisk – fra 0 til 39 prosent – avhengig av hvor i landet man bor.

Slakter regjeringen

Frps Aina Stenersen, som sitter i kontroll- og konstitusjonskomiteen, er krass i sin dom.

– Regjeringen har sviktet barn og unge med psykiske plager og lidelser, til tross for at statsminister Støre før valget i 2021 lovet psykisk helsehjelp til alle unge, sier Stenersen til NTB.

SVs helsepolitiske talsperson Kathy Lie deler bekymringen og mener rapporten understreker behovet for rask handling.

– Det er en skam at vi ikke klarer å hjelpe unge mennesker som trenger det som mest, sier hun til NTB.

– Kritikken fra Riksrevisjonen er krystallklar. Nettopp derfor er jeg så stolt over at vi nå har fått gjennom at opptrappingsplanen for psykisk helse både skal evalueres og styrkes.

Fakta

Riksrevisjonens anbefalinger om barn og unges psykiske helse

- Følge opp at barn og unge med behov for psykiske helsetjenester får et tilstrekkelig behandlingstilbud uavhengig av hvor de bor
- Ha særlig oppmerksomhet på å forbedre situasjonen til barn og unge som er bosatt i kommuner som har et lite utbygd tjenestetilbud og der det er lite samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten
- Styrke arbeidet med å forbedre kunnskapsgrunnlaget for aktørene på feltet, slik at blant annet sentrale mål på området kan følges bedre opp
- Fortsette arbeidet med å tydeliggjøre ansvarsforholdet mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten når det gjelder psykiske helsetjenester til barn og unge
- Tydeliggjør kommunenes ansvar for å følge opp barn og unge som har behov for tjenester også etter at spesialisthelsetjenesten har avsluttet behandlingen
- Tydeliggjør hvilken rolle helsesykepleierne skal ha i arbeidet med barn og unge med psykiske plager og lidelser
- Sørg for at regionen (helseforetakene) har tilstrekkelig kapasitet til å gi god behandling til barn og unge som har behov for spesialiserte psykiske helsetjenester
- Undersøk de store forskjellene mellom helseforetak i ventetider, i hvor mange henvisninger som blir avslått, i antall kontakter og i det ambulante tilbudet, og iverksette tiltak der det er uønsket variasjon

Lignende funn

Tirsdagens rapport er en oppfølging av undersøkelser Riksrevisjonen [presenterte i juni 2021](#), der kommunene ble kritisert for et utilstrekkelig tilbud innen psykiske helsetjenester. Også da ble ulikt helsetilbud avhengig av bosted og lang ventetid trukket fram.

Den gang konkluderte revisjonen med karakteren «alvorlig» – det nest høyeste kritikknivået som ble benyttet på det tidspunktet.

I Stortingets behandling av rapporten ba kontroll- og konstitusjonskomiteen Riksrevisjonen om å følge utviklingen av det psykiske helsetilbudet tett, særlig for barn og unge. Etersom flere departementer har ansvar for virkemidler rettet mot barn og unge med psykiske plager og lidelser, er tirsdagens rapport avgrenset til helse- og omsorgstjenester og faller dermed inn under Helse- og omsorgsdepartementets ansvarsområde.

Les rapporten [her](#).